

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

ב א מיי פכ"ז מהלכות
אבות הלכה לה סג
עשין מת טו"ש"ע אה"ע קי
פ"ה ספ"ק יט:
כא ב ג ד מיי שם הלכה כ
טור ש"ע שם ספ"ק ז:
כב ה מיי שם הלכה י ופ"ג
מה"ל מהלכות הלכה ט
סג עשין נא טו"ש"ע שם
סיומן קט ספ"ק ה:
כג ו מיי שם טו"ש"ע שם
ספ"ק ז:
כד ז ח מיי שם הלכה יג
טו"ש"ע שם ס' קסח
ספ"ק ה:
כה ט מיי שם הלכה יד טור
ש"ע שם ספ"ק ז:
כו י מיי שם טו"ש"ע שם
ספ"ק ה:
כז כ מיי שם הל' יד טו"ש"ע
שם ספ"ק א:
כח ל מיי שם הל' יא ומיי
פ"ה מהלכות יבוס
הלכה א סג עשין שם טו"ש"ע י"א
סיומן קסא ספ"ק ז וסיומן קסח
ספ"ק ג:

הנהגות מהר"ב גרשבורג

[א] רש"י ד"ה בכתובות וכו'
ורשאי להוליא. ע"י משנה
למנן פכ"ז מהלכות אבות
הלכה ט"ז:

תוספות ר"ד

אלא דין גמור הוא אדעתא
דתיפתק ממי"א לא הויא
הוצאות בנכסי הולכי ישיב
כמה הוציא ויטול אם הוצאה
כשיצטרף שבה: והיא איתתא
דנפלו לה ד' מאה זוזי כי
חזיא אול גברא אפיק ג' מאה
ואייתר ד' מאה בהדי דקאתי
איצטריך ליה וזו אפיק חד
מנייהו אתי לקמיה דר"א
א"ל מה שהוציא הוציא ומה
שאכל אכל א"ל רבנן ג'מ
היבא דאכיל פירא תאי קינא
אכיל א"כ הויל הוציא ולא
אכל ישיב כמה הוציא ויטול
לא דייקא אפיל פירות
אמרו חכמים מה שאכל אכל
ולא שיאכל הקרן שלה:
איבעיא להו בעל שהוריד
ארוסין מתחתיו מהו. פי'
לשליש ולרביע ושמו למהוצא
משאל קמעא מהו שיש
להו לארוסיי כפי שבחן.
אדעתא דבעל נחית איסתלק
בעל איסתלקו להו כלתו א"ד
אדעתא דבעל נחית איסתלק
לארוסיי קיימי. פירוש אדעתא
דבעל נחית שהורי הוא בנכסין
וכי איסתלק בעל זכו ולא
שקילי מידי כי דיניה דמה
שהוציא הוציא ומש"א א"ד
וכו'. ואם לא הוריד הבעל
היא היתה מורידה לתוכה
מתקין לה רבה בר רב חנן
מ"ש מהוריד לישן שדה
הכריז שאתה ראויה לנטועה
ונטעה שלא ברשות דרשמי
ליה וידו על התחנותה. פי'
ליטול הוצאה שיעור שבת
דכאמר ר"י בפרק השואל
והכא את בעי לסקינתו
בולא כלום. ומהורד התם
ליכא איניש דטרח ומפסיד
הכא איכא בעל דטרח מאי
הוה עלה ארי"ה בריה דר"י
חזינא אי בעל ארוס הוא
איסתלק ליה בעל איסתלקו
אינהו. פי' דא"ל לא
נחיתו אהון הוא הוה עבד
ולא הוה שקיל מידי. והשתא
נמי לא יתיבנא ליכ"י מידי

נכסים בחזקתן. פ"ה דכי היכי דפליגי אמוראי צפרק מי שמת
(ב"ב דף קנח: ושם) צנפל הצית עליו ועל אשתו דקמני נמי
התם נכסים בחזקתן ואיכא למ"ד בחזקת יורשי הבעל לפי שהיו
צאחוריות ואיכא למ"ד בחזקת יורשי האב לפי שגלה היו ואיכא למאן
דלמר שהיו בחזקת שניהם ויחלוקו הכי
נמי פליגי הכא ואין נראה לרבינו תם
אלא הכא מודו כולי עלמא שהם בחזקת
יורשי הבעל דהיבס כבר היה מוחזק
צנכסים קודם מיתתה משעת מיתת
אחיו שהוא יורש דאין לה ליקח מכוזה
כלל עד שחלוץ וצית שמאי נמי מודו
לצית הלל זהא כדלמר בהחולץ (ויבמת
דף נח. ושם) אכל צנפל הצית עליו
ועל אשתו מוחזקין יורשי אב צנכסים
כמו יורשי הבעל דהללו צאין לירש
והללו צאין לירש שעדיין לא הוחזק
צנכסים זה וזה ולא זה ולא הכי פליגי
התם בחזקת אב ולצית שמאי יחלוקו
ככל הנכסים אף צנכסי אף צנל
דהתם קמני יחלוקו סתמא ולא קמני
יורשי הבעל עם יורשי האב דקמני
הכא דמשמע דווקא צנכסי מלוג שצנן
יורשי האב עיקר כמו שמדקדק בהחולץ
ועוד דאי פליגי נמי האש אס כן למאן
דלמר בחזקת יורשי האשה תיקשי דאס
כן צית שמאי מוקמי נכסי אף צנל
בחזקת יורשי האשה טפי מנכסי מלוג.
דצנכסי מלוג קאמרי דיחלוקו וצנכסי
אף צנל מודו לצית הלל דהוה בחזקת
יורשי האשה למאן דלמר וזה אינו
דצפרק אלמנה ציבמת (דף טו. סו.) משמע
צנכסי אף צנל בחזקת הבעל קיימי
טפי דקמני התם דעדי אף צנל
ואכלו צנמונה ולא עדי מלוג וזה
צנמה דוכתי ועוד למ"ד התם נמי
בחזקת יורשי הבעל הו טפי בחזקת
הבעל מנכסי מלוג דצנכסי מלוג קאמרי
דהוה בחזקת יורשי האב והא דלל עריב
ותני נכסים עם הכמוזה כדי ליתן טעם
לדבר כלומר בחזקת מי שהיו עד עתה
לא היינו טעם אכל על הכמוזה לפי
הולך טעם שדבר פשוט הוא דלוי
בחזקת הבעל טפי מנכסי אף צנל
וטעם זה אנו לריכין כמו כן לומר התם
למ"ד בחזקת יורשי הבעל ובהחולץ
הארכתי: **יורשי הבעל קברי אה**
דקא ירתי בתובתה. וא"ת לפירוש
הקונטרס דאין לירשי הבעל אלא מנה
ומאחסי ולא דנויא וכה אמרי' צפרק
נערה (לעיל דף מו:): קבורתה תמת
דנוייתה מדאניו חייב לקבור ארוסתו
וי"ל דשומרת יבס היתה ראויה לטול
קלת מנה ומאחסי דלמסקינן דיבס
כאמר דמי והו כאלו הנכיסה לו
דנויא שהיתה כתובתה על נכסי צעלה
ואותו השעבוד היא מכנסת לו ומרי'
היא כאלו נעלה והחזירה לו ולא דמי'
לשאר ארוסה דלא מנכסה ליה מידי
האירוסין מיבעיא ליה: **אן דלמא יורשי האב קברי אה דקא ירתי**
נכסים הנכנסים והיוצאין עמה. לפי הקונטרס למאן דלמר בחזקת
יורשי האשה הוה ליה למימר דקא ירתי נמי דנוייתה אלא נחא ליה
לאסוקי אפי' למאן דלמר בחזקת יורשי הבעל וא"ת מאי קא מצעיא
ליה והתמיא לעיל קבורתה תמת כתובתה דהיינו דנוייתה ולא נכסי
מלוג וי"ל דלאו דוקא נקט התם כתובתה דה"ה נכסי מלוג אלא
דרגילות הוא טפי שמנסת האשה לצעלה נכסי אף צנל מנכסי מלוג
ולפירוש הקונטרס נמי מנה ומאחסי דהכא כדנויא דמי דפליגטו:
איזוהי

משום רווח ביתא אבל לזבונא לא יהודה
מר בר מרימר משמיה דרבא אמר מה
שעשה עשוי רב (ב) פפא אמר משמיה דרבא
לא עשה ולא כלום אמר רב פפא הא דיהודה
מר בר מרימר (ב) לאו בפירושו אתמר אלא
מכללא אתמר "דההיא איתתא דעיילה
ליה לגברא תרתי אמהתא אול גברא
נסיב איתתא אחריתי עייל לה דהא מנייהו
אתאי לקמיה דרבא צווחה לא אישגה בה
מאן דהוא סבר משום דסבר מה שעשה עשוי
ולא היא משום רווח ביתא והא קא רווח
יהולכתא בעל שמכר קרקע לפירות לא
עשה ולא כלום מ"ט אביי אמר חיישינן שמא
תכסיף ירבא אמר משום רווח ביתא מאי
בינייהו איכא בינייהו ארעא דמקרב למתא
אי נמי בעל ארים הוא יאי נמי זוזי וקא
עבד בהו עיסקא: **מתני'** ה"ה שומרת יבס
שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת
ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה
ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה ב"ש ואומרים
יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה
אומרי' ינכסים בחזקתן וכתובה בחזקת יורשי
הבעל נכסים הנכנסים והיוצאיים עמה בחזקת
יורשי האב והניח אחיו מעות ילקח בהן קרקע
והוא אוכל פירות הפירות התלושין מן הקרקע
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות המחוברין
בקרקע אמר ר"מ שמין (ט) אותן כמה הן יפין
בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר
ילקח פירות קרקע והוא אוכל פירות וחכ"א
פירות המחוברין בקרקע שלו ה"ה התלושין
מן הקרקע כל הקודם ובה בהן קדם הוא ובה
קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
ד"ה כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר (ט) בלבד
שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון לא
יאמר לה הרי כתובתך מונחת על השלחן
אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה וכן לא
יאמר אדם לאשתו הרי כתובתך מונחת על
השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה
גירשה אין לה אלא כתובה החזירה הרי היא
ככל הנשים ואין לה אלא כתובה בלבד:
גמ' איבעיא להו שומרת יבס שמתה מי
קוברת יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי
כתובה או דלמא יורשי האב קברי לה דקא
ירתי נכסים הנכנסין והיוצאין עמה אמר רב
עמרם תא שמע דתניא שומרת יבס שמתה
ירשיה

תפסה ומחיים יורשיה צעלן תפיסה דללקמן צנכסות (דף פז. ט.) וה"ה נמי
דפליגי אכספיים דמאי שגא כספיים מפירות תלושים: **הרי היא לאשתו**
מפרש צנמ"ט: **כל נכסיו.** שירש מאחיו: **גרשה.** ליבמתו לאחר שנכסה:
אין לה אלא כתובה. אכל כל זמן שלא גרשה היו כל הנכסים משועבדים
לה ואינו רשאי למכור: **הרי היא ככל הנשים.** דמתן צפירקין דלקמן (פס"ג)
המגרש את אשתו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה. ובגמרא'
פריך למה לי לאשמועינן ציבמת: **גמ'** מי קוברת. משום דיש לה
שני יורשין קמבעיא לן: **יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כסופתה.**
ותניא צפרק נערה שנתפתתה (לעיל דף מו:): קבורתה תמת כתובתה:
יורשיה

(א) צנכסות ט. וש"נ,
(ב) יבמות נח. א) נפי מוס'
לקמן פב. ד"ה המלושין,
(ד) יבמות נח. א) יבמות נח.
גב. פה. לעיל נג. א) (ד) נד
נח. א) (ד) נד נח. א) (ח) ז"ל
וכמוהו עשין ר"ן, ט) (ד) נד
פב. א) (ד) נד פב. א):

מוסף רש"י

שומרת יבס. ממתנת
ומלכה ליבס, כמו (לעיל טב.)
עניה זו לשוא שמרה (יבמות
דח.). שנפלו לה נכסים.
מכירה, וסלקא דעמן שנפלו
כשהיא שומרת יבס (טו.).
ובנכסין הנכנסין
והיוצאין עמה. יבית נכסי
מלוג שהקן שלה קיים
וכשהיא נכנסת נכנסין עמה
וכשהיא יוצאת יוצאין עמה
(טו.). יחלקו יורשי הבעל
עם יורשי האב דספק
מטוהה היא וחסה היבס נתני'
ירשמו מפקק שבעל יורש
את אשתו ויו ספקק נטוהה
היא אלא זכי כפלטא, אכל
בכתובה מודים יב"ה בחזקת
הבעל היא ולא פלגי בה יורשי
האב (טו.). בחתובה על
נכסי בעלה הראשון. ולא
על זכ' יבס, עמ' עממ'ם
דלמר בהחולץ (לט.). גשה
הקטו לו מן השמים (טו. טב.).

תוספות ר"ד (המשך)

וב"ה אומרים הנכסים אנו
דין בחזקתן (והריב מפרש
דינן בחזקתן כמו שדמפרש
היה כתובה בחזקת
יורשי הבעל והוא כל מה
שכתוב בה דהיינו מנה
ומאחסי ותוספת ונכסי צאן
ברזל וכו' נכסי דנוייתה
שביבא שום לבעלה והבעל
קבלה עליו וישאם שאם
מתו מנה לו ואת החזירו
החזירו לו כל אלו הן בחזקת
יורשי האב דהיינו היבס
שהוא מוחזק בה שלא
ינתנה כתובה לגבות מחיים
והבעל הוא מוחזק בהן ויבס
במקום בעל קאי והלכך
היבס יורש את הכל אבל
נכסי מלוג שאפי' בחיי הבעל
ההון היא לאשה וכשיו
נמי בחזקת יורשי האשה
אנו מעמידים אותן. ואמרי'
בפרק החולץ דלא פליגי ב"ש
וב"ה ואמרו יחלוקו אלא
נכסי מלוג דכיון דזיקה הו'
בכספי שואין והללו באים
לירש והללו באים לירש
יחלוקו ובי"ה סברי אוקמנן
אחזקתייהו ובחזקת האשה
ה"י עומדים הלכך יורשיה
יורשין אותה. אבל בכל מה
שכתוב בשטר הכתובה מנה
ומאחסי ותוספת ונכסי צאן
ברזל מודים ב"ש לבי"ה
שבחוקת יורשי הבעל הם
שהבעל ה"י מוחזק בחיינו
שלא ינתנה כתובה לגבות
מחיים והשתא נמי במיתת
בעל יבס במקום בעל קאי

והוא יורש הכל ואין ליורשי אשה חלק בהן כלל: אמר ר"א מתני' נמי דיקא דקמני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא
תני יחלוקו יורשי האב עם יורשי הבעל ש"מ ידורשי הבעל חולקין עם יורשי האב כמה שהן מוחזקין דהיינו נכסי מלוג
ואין יורשי האב חולקין עם יורשי הבעל כמה שהן מוחזקין דהיינו כל הכתוב בכתובה ההתם מוקמי יבס בנכסים
שנפלו לה כשהיא שומרת יבס. אבל בנכסים שנפלו לה חתח הבעל שכבר זכה בהן הבעל דכ"ע לא פליגי דיבס הוה (והריב
משנה שטתו בפסק זה ואומר שנכסי צאן ברזל יחלוקו כמו שאומר בר קפרא בב"ב בפרק מי שמת. וז"מ אם נפלו לה תחתיו
דבעל יורשי האב יורשין כלן כמ"ש אביי בפי' החולץ אליבא דב"ה) והלכך שומרת יבס שמתה היבס הוה מוחזקת שלה
ונכסי צאן ברזל שלה ותוספת כתובתה וגם נכסי מלוג שנפלו לה תחתיו דבעל אבל נכסי מלוג שנפלו לה תחתיו דיבס יורשי
האב יורשים אותם. והתם מפרש מ"ש רישא כשהיא בחיים לא פליגי ביה שמאי והם מודים שמוכרת ונותנת וקיים ואין
ליבס זכיה עליהן. ומ"ש סיפא דפליגי יחלוקו וכו' ע"י מ"ש שם בפסקי: איבעיא להו שומרת יבס שמתה מי קוברת יורשי
הבעל קברי לה דקא ירתי כתובתה או דלמא יורשי אב קברי לה דהא ירתי נכסים הנכנסים והיוצאיים עמה. פי' ונכס שנפלו לה
כשהיא שומרת יבס. אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבס שמתה יורשיה היורשיים כותבתה חייבים קבורתה.